

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету економіки
та управління

Андрій КОЦУР

« 29 » 08 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 29 » 08 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
інституту новітніх освітніх
технологій

Святослав ПИТЕЛЬ

« 29 » 08 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМ РОЗВИТКОМ»

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань – 07 Управління та адміністрування

спеціальність – 073 Менеджмент

освітньо-професійна програма «Менеджмент»

Кафедра менеджменту, публічного управління та персоналу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	2	4	32	14	3	6	105	150	4
Заочна	2	5-6	8	4	-	-	138	150	6

Тернопіль – 2025

Робочу програму склала:

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу Наталія КРИВОКУЛЬСЬКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, протокол № 2 від 28.08.2025 р.

Завідувач кафедри,
д-р екон. наук, професор

Михайло ШКІЛЬНЯК

Гарант ОПП,
к.е.н., доцент

Жанна КРИСЬКО

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМ РОЗВИТКОМ»

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМ РОЗВИТКОМ»

Дисципліна «Управління екологічним розвитком»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 07 Управління та адміністрування	Статус дисципліни – нормативна Мова вивчення – українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 073 Менеджмент Освітньо-професійна програма «Менеджмент»	Рік підготовки: Денна – 2 Заочна – 5 Семестр: Денна – 4 Заочна – 5-6
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: Денна – 32 год. Заочна – 8 Практичні заняття: Денна – 14 год. Заочна – 4
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: Денна – 95 год. Заочна – 138 Тренінг – 6 год. Індивідуальна робота – 3
		Вид підсумкового контролю - залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМ РОЗВИТКОМ»

2. Мета і завдання дисципліни «Управління екологічним розвитком»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Управління екологічним розвитком» є формування у здобувачів знань, умінь і практичних навичок щодо механізмів, інструментів та технологій реалізації державної екологічної політики й управління екологічним розвитком територій, організацій і національної економіки в цілому, з урахуванням принципів сталого розвитку, європейських екологічних стандартів та сучасних викликів екобезпеки.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

- засвоїти концептуальні засади сталого екологічного розвитку;
- оволодіти понятійним апаратом дисципліни;
- знати інституційно-правове забезпечення реалізації екологічної політики в Україні та ЄС;
- визначати систему суб'єктів управління екологічним розвитком і їх повноваження;
- здійснювати аналіз та оцінку екологічного стану регіонів і територіальних громад;
- уміти застосовувати адміністративний, економічний і проектний інструментарій управління екологічним розвитком, засоби налагодження партнерства зі стейкхолдерами а також цифрові та інформаційно-аналітичні системи управління довкіллям;
- оцінювати ефективність управлінських рішень та екологічної політики і за результатами оцінювання приймати відповідні рішення.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМ РОЗВИТКОМ»

Змістовий модуль 1. Управління екологічним розвитком: теоретико-методологічні засади.

Тема 1. Теоретико-методологічні основи екологічного розвитку

Поняття екологічного розвитку та його місце в системі національної економіки. Принципи екологічного розвитку. Концепція сталого розвитку: міжнародний контекст, основні підходи та еволюція. Екологічні виклики сучасності: глобальні та національні загрози. Роль екологічного розвитку у формуванні конкурентоспроможності національної економіки та екологічної безпеки держави.

Тема 2. Екологічна політика та інституційно-правове забезпечення управління екологічним розвитком

Екологічна політика: суть, напрями, інструменти реалізації. Інституційно-правові засади екологічної політики України. Система суб'єктів управління екологічним розвитком: державні органи, територіальні громади, бізнес, інституції ринкової інфраструктури, населення. Регіональний та місцевий рівні управління екологічним розвитком.

Змістовий модуль 1. Управління екологічним розвитком: практичні інструменти

Тема 3. Адміністративний інструментарій управління екологічним розвитком

Зміст і завдання адміністративного управління екологічним розвитком. Екологічне ліцензування та дозвільна діяльність. Екологічна експертиза, оцінка впливу на довкілля (ОВД), стратегічна екологічна оцінка (СЕО) як інструменти управління екологічним розвитком. Державний екологічний контроль і нагляд. Нормування та стандарти у сфері охорони довкілля. Адміністративна відповідальність за порушення екологічного законодавства. Повноваження органів влади щодо примусу та обмежень.

Тема 4. Економічні інструменти управління екологічним розвитком

Зміст і завдання економічного управління екологічним розвитком. Роль екологічного оподаткування, платежів і штрафів в управлінні екологічним розвитком. Система торгівлі квотами як ринковий механізм регулювання викидів парникових газів. Зелені фінанси та екологічні інвестиції як інструменти стимулювання екологічно орієнтованого економічного розвитку. ESG-підходи, «зелена» модернізація бізнесу як сучасні інструменти корпоративного екологічного управління. Екологічне підприємництво та циркулярна економіка як інноваційні моделі господарювання.

Тема 5. Стратегічне та проєктне управління екологічним розвитком

Зміст і завдання стратегічного та проєктного управління екологічним розвитком. Стратегії екологічного розвитку територій як інструменти стратегічного планування. Сценарне моделювання та прогнозування як інструменти стратегічного управління екологічним розвитком. Проєкти «зеленої трансформації» як практичні інструменти реалізації екологічної політики, спрямовані на впровадження енергоефективних, низьковуглецевих і ресурсозберігаючих технологій у різних секторах економіки, модернізацію інфраструктури, розвиток відновлюваної енергетики, систем управління відходами та екологічного транспорту. Цифрові системи моніторингу довкілля як сучасні інструменти інформаційного забезпечення екологічного управління, що дозволяють своєчасно виявляти екологічні загрози, підвищувати прозорість державних рішень, удосконалювати механізми контролю та формувати науково обґрунтовані стратегії управління довкіллям.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ
“УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМ РОЗВИТКОМ”
(денна форма навчання)

Тема	Кількість годин					
	Лек-ції	Прак-тичні занят-тя	Само-стійна робота	Тре-нінг	Індиві-дуальна робота в т.ч. дуальна освіта	Контрольні заходи
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.						
Управління екологічним розвитком: теоретико-методологічні засади						
Тема 1. Теоретико-методологічні основи екологічного розвитку.	4	2	20	4	-	Тестування, поточне опитування
Тема 2. Екологічна політика та інституційно-правове забезпечення управління екологічним розвитком.	6	2	20		Поточне опитування, тестування	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.						
Управління екологічним розвитком: практичні інструменти						
Тема 3. Адміністративний інструментарій управління екологічним розвитком.	8	4	20	4	-	Поточне опитування, тестування. Дискусійне обговорення проблем адміністративного інструментарію управління екологічним розвитком
Тема 4. Економічні інструменти управління екологічним розвитком.	8	4	20		-	Опитування, тестування Обговорення проблемних питань використання економічного інструментарію управління екологічним розвитком
Тема 5. Стратегічне та проектне управління екологічним розвитком	6	2	15			Поточне опитування, тестування. Обговорення перспектив застосування стратегічного і проектного управління екологічним розвитком
Заліковий модуль 1						Самостійна робота
Заліковий модуль 2						Контрольна робота
Тренінг						Тренінг
Разом	32	14	95	6	3	

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ
“УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМ РОЗВИТКОМ”
(заочна форма навчання)

Тема	Кількість годин			
	Лекції	Прак-тичні заняття	Само-стійна робота	Контрольні заходи
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Багаторівнева економіка: теоретико-методологічні засади функціонування і розвитку				
Тема 1. Теоретико-методологічні основи екологічного розвитку.	1		100	Тестування, опитування поточне
Тема 2. Екологічна політика та інституційно-правове забезпечення управління екологічним розвитком.	1			Поточне опитування, тестування
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Механізми забезпечення функціонування і розвитку багаторівневої економіки				
Тема 3. Адміністративний інструментарій управління екологічним розвитком.	2	1	38	Поточне опитування, тестування. Дискусійне обговорення проблем адміністративного інструментарію управління екологічним розвитком
Тема 4. Економічні інструменти управління екологічним розвитком.	2	2		Опитування, тестування Обговорення проблемних питань використання економічного інструментарію управління екологічним розвитком
Тема 5. Стратегічне та проєктне управління екологічним розвитком	2	1		Поточне опитування, тестування. Обговорення перспектив застосування стратегічного і проєктного управління екологічним розвитком
Разом	8	4	138	

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМ РОЗВИТКОМ»

Практичне заняття №1

Тема: Теоретико-методологічні основи екологічного розвитку.

Мета: набуття теоретичних знань щодо теоретико-методологічних основ екологічного розвитку

Питання для обговорення

1. Поняття екологічного розвитку та його місце в системі національної економіки.
2. Принципи екологічного розвитку.
3. Концепція сталого розвитку: міжнародний контекст, основні підходи та еволюція.
4. Екологічні виклики сучасності: глобальні та національні загрози.
5. Роль екологічного розвитку у формуванні конкурентоспроможності національної економіки та екологічної безпеки держави.

Практичне заняття №2

Тема: Екологічна політика та інституційно-правове забезпечення управління екологічним розвитком

Мета: оволодіння знаннями щодо екологічної політики та інституційно-правового забезпечення управління екологічним розвитком

Питання для обговорення

1. Екологічна політика: суть, напрями, інструменти реалізації.
2. Інституційно-правові засади екологічної політики України.
3. Система суб'єктів управління екологічним розвитком: державні органи, територіальні громади, бізнес, інституції ринкової інфраструктури, населення.
4. Регіональний та місцевий рівні управління екологічним розвитком

Практичні заняття №3-4

Тема: Адміністративний інструментарій управління екологічним розвитком

Мета: оволодіння знаннями, набуття практичних вмінь і навичок щодо використання адміністративного інструментарію управління екологічним розвитком

Питання для обговорення

1. Зміст і завдання адміністративного управління екологічним розвитком.
2. Екологічне ліцензування та дозвільна діяльність.
3. Екологічна експертиза, оцінка впливу на довкілля (ОВД), стратегічна екологічна оцінка (СЕО) як інструменти управління екологічним розвитком.
4. Державний екологічний контроль і нагляд.
5. Нормування та стандарти у сфері охорони довкілля.

6. Адміністративна відповідальність за порушення екологічного законодавства.

7. Повноваження органів влади щодо примусу та обмежень.

Практичні заняття №5-6

Тема: Економічні інструменти управління екологічним розвитком

Мета: набуття практичних вмінь і навичок щодо набуття практичних вмінь і навичок щодо використання адміністративного інструментарію управління екологічним розвитком.

Питання для обговорення

1. Зміст і завдання економічного управління екологічним розвитком.
2. Роль екологічного оподаткування, платежів і штрафів в управлінні екологічним розвитком.
3. Система торгівлі квотами як ринковий механізм регулювання викидів парникових газів.
4. Зелені фінанси та екологічні інвестиції як інструменти стимулювання екологічно орієнтованого економічного розвитку.
5. ESG-підходи, «зелена» модернізація бізнесу як сучасні інструменти корпоративного екологічного управління.
6. Екологічне підприємництво та циркулярна економіка як інноваційні моделі господарювання.

Практичне заняття №7

Тема: Стратегічне та проєктне управління екологічним розвитком

Мета: набуття вмінь щодо стратегічного й проєктного управління екологічним розвитком.

Питання для обговорення

1. Зміст і завдання стратегічного та проєктного управління екологічним розвитком.
2. Стратегії екологічного розвитку територій як інструменти стратегічного планування.
3. Сценарне моделювання та прогнозування як інструменти стратегічного управління екологічним розвитком.
4. Проєкти «зеленої трансформації» як практичні інструменти реалізації екологічної політики, спрямовані на впровадження енергоефективних, низьковуглецевих і ресурсозберігаючих технологій у різних секторах економіки, модернізацію інфраструктури, розвиток відновлюваної енергетики, систем управління відходами та екологічного транспорту.
5. Цифрові системи моніторингу довкілля як сучасні інструменти інформаційного забезпечення екологічного управління, що дозволяють своєчасно виявляти екологічні загрози, підвищувати прозорість державних рішень, удосконалювати механізми контролю та формувати науково обґрунтовані стратегії управління довкіллям.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Опрацювання лекційного матеріалу, законодавчих та нормативних актів, навчальної літератури, спеціальних джерел інформації, незалежних джерел та рекомендацій неурядових аналітичних центрів. Вивчення досвіду управління екологічним розвитком в зарубіжних країнах.

Самостійна робота передбачає:

- виконання есе;
- розв'язання наскрізного завдання (управлінської ситуації).

Тематичні напрями для підготовки есе:

Тема 1. Теоретико-методологічні основи екологічного розвитку

Тема 2. Екологічна політика та інституційно-правове забезпечення управління екологічним розвитком

Тема 3. Адміністративний інструментарій управління екологічним розвитком

Тема 4. Економічні інструменти управління екологічним розвитком

Тема 5. Стратегічне та проєктне управління екологічним розвитком

Управлінська ситуація 1

Завдання 1. Природокористування як джерело екологічного ризику як для окремого регіону, так і держави, в цілому, доцільно розглядати в різних аспектах: ризик недопоставки природних ресурсів; ризик швидкого вичерпання природних ресурсів; ризик погіршення якості природних ресурсів, їх виснаження.

Опираючись на наведені у табл. 1 види природокористування, оберіть екологічні ризики, які їм відповідають.

Таблиця 1

Природокористування як джерело ризику

Вид природокористування як джерело ризику	Назва ризику, який йому відповідає
Ресурсоспоживання	
Нераціональне використання природних ресурсів	
Неналежне поводження з природними ресурсами	

Завдання 3. Вкажіть на існуючі проблеми природокористування в Україні, які послаблюють природно-ресурсний потенціал нашої держави.

Завдання 4. Підготуйте аналітичну записку з пропозиціями щодо удосконалення природокористування для послаблення екологічного ризику.

Управлінська ситуація 2

Тернопільська міська територіальна громада протягом останніх років фіксує зростання обсягів твердих побутових відходів, а існуюче полігонне

господарство перевантажене та не відповідає екологічним нормам. Громада отримала пропозицію від міжнародної екологічної програми щодо фінансування проєкту зі створення системи роздільного збирання відходів: закупівля контейнерів, сортувальна лінія, інформаційна кампанія.

Однак виникає управлінська дилема:

Депутати громади вимагають мінімізувати витрати місцевого бюджету.

Місцеві підприємці наполягають на приватно-державному партнерстві, за яким вони управлятимуть сортувальною лінією, але проситимуть встановлення тарифу на переробку.

Частина мешканців вважає роздільне збирання незручним і сумнівається, що відходи справді перероблятимуть.

Екологічні активісти наполягають на швидкому впровадженні системи, адже полігон наближається до критичного стану.

Місцевий бюджет обмежений, а попередній проєкт модернізації не був успішним через брак інформаційної кампанії та опору населення.

Завдання 1. Проаналізуйте проблему та визначте ключових стейкхолдерів і їх інтереси.

Завдання 2. Запропонуйте три можливі варіанти управлінського рішення, зокрема:

- повне фінансування за кошти громади;
- приватно-державне партнерство;
- поетапне впровадження з акцентом на просвітницьку роботу.

Завдання 3. Оцініть ризики та переваги кожної моделі за критеріями:

- фінансові витрати;
- екологічний ефект;
- підтримка населення;
- довгострокова стійкість.

Завдання 4. Розробіть інформаційну кампанію, що мотивуватиме населення сортувати відходи.

Завдання 5. Прийміть управлінське рішення та обґрунтуйте його.

7. ТРЕНІНГ І ПОРЯДОК ЙОГО ПРОВЕДЕННЯ

1. Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.

3. Практична частина реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань тренінгового заняття.

4. Підведення підсумків. Обговорюються результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Тематика тренінгу

Оберіть територіальну громаду і **проаналізуйте:**

1. «Екологічну політику громади: від діагностики проблем до управлінських рішень» (аналіз екологічного стану території; визначення пріоритетів розвитку; проєктування локальних екологічних стратегій).
2. «Комунікацію та мотивацію населення у впровадженні екологічних проєктів» (як змінити поведінку населення; стан соціальної реклами, екоосвіти, роботи зі стейкхолдерами).
3. «Інструменти сталого управління відходами у громаді» (роздільний збір, компостування, сортування; моделі партнерства з бізнесом; економіка відходів і тарифоутворення).
4. «Екологізація бізнесу: як підприємствам стати “зеленими”» (чи використовуються ESG-критерії; чи здійснюється екологічна модернізація виробництва на підприємствах громади).
5. «Громадська участь в екологічній політиці: інструменти, механізми, комунікації» (чи здійснюються громадський контроль, проведення екологічних слухань; чи використовуються інструменти демократії участі).
6. «Управління екологічними ризиками та кризовими ситуаціями» (алгоритм дій органів влади; інформаційна політика; превентивні заходи та планування).
10. «Екологічні інновації та зелені фінанси» (зелені облігації, екоінвестиції; інноваційні технології екологічного розвитку; міжнародні та українські інструменти фінансування).

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Управління екологічним розвитком» використовуються наступні методи оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

Методи навчання:

- словесні (лекція, семінар, пояснення, бесіда, дискусія);
- наочні (презентації);
- практичні (розв’язання завдань, аналіз звітності);
- проведення ситуативних, рольових та імітаційних ігор;
- самостійна робота студентів поза контролем викладача.

Поточна форма оцінювання:

- індивідуальне усне опитування;
- індивідуальне письмове опитування (самостійна робота, тестування);
- презентація командних (групових) проєктів;
- презентація результатів самостійної роботи (реферати, есе, опитування).

Проміжна форма оцінювання:

- модульний контроль;

Підсумкова форма оцінювання:

- залік

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Для виконання студентами усіх видів завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

9. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4
10%	10%	10%	10%	5%	15%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота
Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття).	Модульний контроль проводиться в системі Moodle в позааудиторний час і включає 20 тестових завдань (1 тест 2 бали), разом 40 балів і одне управлінське завдання – 60 балів (мод. завд. 1).	Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять	Модульний контроль проводиться в системі Moodle в позааудиторний час і включає два теоретичних питання по 20 балів. Практичне завдання оцінюється в 60 балів (мод. завд. 2)	Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання 2 тренінгових завдань. Оцінювання здійснюється за 100 бальною шкалою	Середнє арифметичне з оцінок за виконанні завдання

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Таблиця

	Форми контролю/ критерії оцінювання	Бальна шкала оцінок знань			
		Відмінно (90-100)	Добре (75-89)	Задовільно (60-74)	Незадовільно (до 60)
1	УСНЕ ОПИТУВАННЯ				
	Повнота відповіді	повна	повна	не повна	часткова, відсутня
	Глибина і різносторонність знань	достатня	належна	задовільна	відсутня
	Системність та логіка викладення матеріалу	систематизоване, логічне	логічне	відсутня	відсутня
	Ступінь ознайомлення з основними методичними розробками, законодавством та уміння їх використовувати при відповіді	високий, використовуються при відповіді	достатній, використовуються при відповіді	належний, частково використовуються при відповіді	відсутній
	Уміння узагальнювати викладений матеріал	обґрунтовані висновки	недостатньо обґрунтовані висновки	частково обґрунтовані висновки	відсутність висновків
2	РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ, ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ				
	Знання методики розв'язання	глибокі	належні	недостатні	відсутні
	Володіння алгоритмом розв'язку	володіє	володіє	частково володіє	не володіє
	Самостійність розв'язку	Самостійність розрахунків	недостатня самостійність розрахунків	здійснення розрахунків з допомогою викладача	відсутня самостійність розрахунків
	Правильність і повнота розрахунків	правильні і повні	правильні неповні	частково правильні, неповні	неправильні неповні
	Наявність узагальнених висновків	наявні, обґрунтовані	наявні	наявні	відсутні
3	ПРОГРАМОВАНІЙ КОНТРОЛЬ (ТЕСТУВАННЯ)				
	Правильність і повнота відповіді	повна, правильна	повна, частково неправильна	неповна, частково правильна	неповна, неправильна
	Чіткість відповіді (наявність чи відсутність виправлень)	чітка без виправлень	наявність незначних виправлень	наявність виправлень	не чітка
	Наявність помилок	відсутні	наявність незначних помилок	значні помилки	значні помилки
4	ПІДГОТОВКА ЕСЕ				
	Самостійність викладу матеріалу	самостійний виклад	самостійний виклад	несамостійний виклад	несамостійний виклад
	Логічність і послідовність викладу матеріалу	логічний і послідовний	логічний виклад, відсутність послідовності	частково логічний виклад, послідовність відсутня	відсутня
	Відповідність викладу матеріалу темі	відповідає	відповідає	частково відповідає	не відповідає
	Використання нових літературних джерел	використовуються достатньо	частково використовуються	не використовуються	не використовуються
	Відповідність оформлення есе згідно вимог	відповідає	відповідає	частково відповідає	не відповідає

11. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Мультимедійний проектор, персоніфіковані карти у вигляді роздаткового матеріалу, настільні ділові ігри.

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійне забезпечення викладання лекцій. Платформа Moodle.wunu.edu.ua On-line платформи: ZOOM; Google Meet Пакет прикладних програм базових інформаційних технологій: MS Office; телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer Opera Google Chrome. Firefox)	1-5
2	Опорний конспект лекцій (електронний варіант)	1-5
3	1. Кривокульська Н. М. Екологічний менеджмент : навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2012. 212 с.	1-5
4	Електронний варіант тренінгових завдань та самостійної роботи	1-5
5	Презентації, схеми, рисунки, матриці, аналітичні таблиці	1-5

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Андрієнко М. В. Сутність державної екологічної політики на загальнодержавному та регіональних рівнях. М. В. Андрієнко, В. С. Шако. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2016. № 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2016_9_3.
2. Бречко О., Кривокульська Н. Вплив цифрової трансформації на досягнення екологічних цілей сталого розвитку України. *Modeling the development of the economic systems*. 2023. № 4. С. 201-209. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-10-28>
3. Буряк Є. В., Редько К. Ю., Чорновол А. О., Орленко О. В. Соціально-економічні аспекти сталого розвитку України в умовах війни (євроінтеграційні аспекти). *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Серія економічна. Серія юридична. 2022. Випуск 34. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7221052>
4. Інструментарій місцевого економічного розвитку: теорія, методологія, практика : монографія / А. І. Ковальов, Т. С. Корольова, Н. В. Сментина, Т. В. Павлова та ін.; за заг. ред. А. І. Ковальова; Одеський національний економічний університет. Київ: ФОП Гуляєва В.М., 2021. 413 с.
5. Кліматична нейтральність та Green deal. Як Україні підвищити свою екологічну ефективність. URL: <https://suspilne.media/164784-klimaticna-nejtralnist-ta-green-deal-ak-ukraini-pidvisiti-svou-ekologicnu-efektivnist/>
6. Купалова Г., Гончаренко Н., Андрусів У., Олешко Є., Демченко К. Екологічна модернізація виробництва в забезпеченні інноваційного розвитку промислових підприємств. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2025. № 1(60), 512–521. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.60.2025.4606>
7. Кривокульська Н., Гунько С., Брич В., Богач Ю. Регулювання сталого розвитку територіальних громад на засадах стратегічного і проектного підходів в

контексті вимог Європейського Союзу. *Інноваційна економіка*. № 3-4. 2024. С.84-95

8. Кривокульська, Н., Богач, Ю., & Крисько, Ж. (2022). Стратегічне і екологічне управління як сучасні тренди управління комерційною діяльністю. *Економіка та суспільство*, (41). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-45>

9. Кривокульська Н.М., Онофрійчук Д.М. Інноваційні підходи у функціональній діяльності публічних інститутів щодо забезпечення екологічного розвитку територій. *Інноваційна економіка*. 2022. №1 (90). С. 80-87.

10.Кривокульська Н. Інформаційно-комунікативний супровід процесу екологічного управління в публічній сфері: вектори вдосконалення. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 3. С. 22–37. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.03.022>

11.Кривокульська Н. М., Богач Ю. А. Сталий розвиток як об’єктивна причина реалізації екологічної політики та об’єкт управлінського впливу. *Бізнес Інформ*. 2024. №11. С. 78–89. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-11-78-89>

12. Майстро С.В., Карпенко О.В. Шляхи трансформації державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки в умовах європейської інтеграції України. *Вісник Національного університету цивільного захисту України* (Серія: «Державне управління»): зб. наук. пр. Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2023. Вип. 2 (19). С. 56-65. DOI 10.52363/2414-5866-2023-2-6 URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/19355/1/MaistroKarpenko.pdf>

13. Майстро С.В. Державна екологічна політика як важлива передумова забезпечення резильєнтності територій в Україні. *Вісник Національного університету цивільного захисту України*: зб. наук. пр. Черкаси : Вид-во НУЦЗУ, 2025. Вип. 1 (22). С. 109-116. (Серія «Державне управління»). DOI 10.52363/2414-5866-2025-1-12 URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/25219/1/Maistro.pdf>

14. Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-p>

15. Особливості сучасного управління соціально-економічним розвитком територіальних громад: колективна монографія / За наук. ред. д. е. н., проф. Ляхович Г.І. Івано-Франківськ: НАІР, 2023 460 с.

16. Пиріков, О., Чумаченко, С., & Яковлев, Є. Геоінформаційний системний підхід до аналізу впливу збройних конфліктів на екологічний стан навколишнього природного середовища. *Екологічна безпека та природокористування*. 2022. № 41(1). С. 5–17. URL: <https://doi.org/10.32347/2411-4049.2022.1.5-17>

17. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII /

Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2019. №16. С.70.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

18. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України (редакція від 10.07.2022 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

19. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» (редакція від 12.01.2015 року): схв. Указом Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>

20. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти [Електронний ресурс]: Підручник / І.Л. Якименко, Л.П. Петрашко, Т.М. Димань, О.М. Салавор, Є.Б. Шаповалов, М.А. Галабурда, О.В. Ничик, О.В. Мартинюк. К.: НУХТ, 2022. 337с.

21. Сучасні тенденції сталого розвитку: теорія, методологія, практика: колективна монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. Т. В. Полозової. Харків: ХНУРЕ, 2022. 347 с.

<https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/2d938b57-c51b-441a-9396-c3b1671a73c3/content>

22. Файфура В. Горун М., Бицюра Л. Управління відходами в контексті екологічної модернізації розвитку територіальних громад. URL: <http://rarrpsu.wunu.edu.ua/index.php/rapfdu/article/viewFile/427/420>

23. Черкашина М. К., Соколова А. К. Правове регулювання водоочистки промислових стічних вод в Україні. *Екологічна безпека: проблеми і шляхи вирішення*: зб. наук. Статей XXI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 25-26 вересня 2025 р.). УКРНДІЕП., 2025. 429с.; С. 404-408

24. Шушпанов Дмитро, Кривокульська Наталія. Екологічний менеджмент як інструмент екологізації економіки. *Економічний дискурс*. 2024. Випуск 1-2. С. 90-101.

<http://188.190.43.194:7980/jspui/bitstream/123456789/13562/1/311932-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-721501-1-10-20240922.pdf>

25. Vladyslav Hrei, Dariia Otych, Nataliia Krivokulska, Yurii Bohach, Liudmyla Homlia/ The Role of Communication in Developing Environmental Awareness and Concern for Environmental Issues. *Grassroots Journal of Natural Resources*, Vol.7, No.3 (December 2024), p.s270-s289. <https://grassrootsjournals.org/gjnr/nr.07-03ukr-14.hrei.pdf>

26. Zhukovska, A., Dluhopolskyi, O., Zheliuk, T., Shushpanov, D., Brechko, O., Kryvokulska, N., & Horiachko, K. (2021). “Silver Economy”: Analysis of world trends and forecast for Ukraine. *Journal of Management Information and Decision Sciences*, 24(7), 1-12. <https://www.abacademies.org/articles/silver-economy-analysis-of-world-trends-and-forecast-for-ukraine-11520.html>